

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus HUMANIS. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Rebellio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

Professio Religiosa inualida.

adeoque regula S. Augustini non potest eas constringere: quisque enim sua tantum professione, non aliena obligatur. Nolim tamen illis mox tam laxas præbere habenas.

56
Inuitti ne
retineantur.

Ad Secundum: Respondeo Primò, Non videri expediens vt Fratres illi inuitti in illo Instituto retineantur; cum Canonibus non congruat. Respondeo Secundò, Posse Ordinarium dispensare in voto Paupertatis & Obedientiæ, & absoluere ab hoc genere viuendi: & pro voto Castitatis eos remittendos esse ad Nuntium Apostolicum; qui, ad vitadum scandalum in populo putante eos esse veros Religiosos, posset ab eis requirere vt alibi habitent, præsertim si matrimonium inire velint.

Femina
issa non
videtur
egere dis-
pensatione.

Et quamuis fortè femina non egeat dispensatione suæ professionis suorumque votorum, quibus se illi Instituto obligarunt, eò quòd Pius V. generatim huiusmodi feminas inhabiles ad sic viuendum reddiderit, tamen ad ædificationem ipsarum & aliorum, & vt agnoscant potestatem Ecclesiæ, omnino videtur expedire vt requirant dispensationem ab Ordinario & ab Illustrissimo Nuntio Apostolico.

57

Ad Tertium: Respondeo, Fortasse expedire vt Institutum illud, qua parte feminas complectitur, potestate Ordinarij & Nuntij Apostolici omnino tollatur; vel certè, vt ex à virorum habitatione penitus separentur.

Vide supra Casum VIII. vbi fuscè ostensum est, neminem posse esse Religiosum, qui non proficetur secundum Regulam à Sede Apostolica approbatam.

CASVS XXII.

Titius instituit domum S. Agnetis, in qua seruetur laudabilis, pia, & bono publico expediens viuendi norma.

Quæritur, Vtrum Episcopus, in cuius diocesi ea domus erigitur, possit illud Institutum vt tale approbare, commendare, & declarare, illudque aliquibus priuilegijs munire?

Episcopus non Religio- nem, sed prius In- stitutum potest ap- probare.

58
Episcopus iure pro- prio potest in sua diocesi Reli- gionem in- stituere.

Respondeo, Episcopum, cum sit Princeps sacerorum in sua diocesi, posse iure proprio, & seposità Ecclesiæ reservatione, etiam Religionem nouam in sua diocesi instituendam approbare. Nam primæ Religionis, vt S. Antonij, Basilij, Augustini, Benedicti, non fuerunt initio à Summis Pontificibus, sed à solis Episcopis locorum admittæ & approbatæ, idque magis ipso vsu, permissione, & commendatione, vel laudatione Instituti, quàm aliquo solemnè actu vel instrumento. Quòd autem modò non possint, prouenit ex sola Ecclesiæ prohibitione, quæ vetatur nouarum Religionum institutio absque Sedis Apostolicæ auctoritate; vt patet ex Concilio magno Lateranensi sub Innocentio III. cap. vltimo de Religiosis domibus: & Lugdunensi sub Gregorio X. Capit. Religionum, de Religiosis domibus in 6. Simili modo poterant olim in sua diocesi quodammodò canonizare Sanctos, & eorum cultum publicè concedere; quod adhuc modò possent, nisi Summus Pontifex id sibi reseruasset.

Sed id mo- do non po- test ex pro- hibitione Ecclesiæ.

Vt neque Canonizati- onem.

59
Potest prius In- stitutum ap- probare.

Itaque cum Institutum illud domus S. Agnetis non eò tendat, vt sit, aut habeatur Institutum Religionis, sed solum vt censeatur laudabilis, pia, & bono publico expediens viuendi norma, non est

Rebellio.

253

dubitandum, quin Episcopus, in cuius diocesi erigitur, possit illud vt tale approbare, commendarè, & declarare, illudque aliquibus priuilegijs munire: certum enim est hanc potestatem ei iure proprio competere, & nusquam per decreta Pontificum vel Conciliorum id ei esse prohibitum. Simili modo aliquando approbatum fuit Institutum Fratrensi, quod tamen, præter tria vota simplicia, habitum nouum Religiosis proprium præscribebat. Vidi similem approbationem factam post Concilium Generale Lateranense ab Episcopo Tornacensi circa annum Domini 1260. qua confirmatur Institutum & Regula Fratrum hospitaliariorum, qui seruiunt cuidam hospitali Gandau.

Ita in illi- bus Fra- trenses, & Hospitalia- rii.

60

Vt autem hæc approbatio habeat plus ponderis, bonum erit si Regula & totum Institutum examinentur diligenter ab aliquot Doctoribus Theologis, quorū accepto testimonio, Episcopus auctoritatiuè declarat illud esse laudabile, pium, &c. & pro tali illud approbet &c. Alijs rationibus, rem adeo claram, non est opus confirmare.

REBELLIO.

CASVS I.

Vtrum fidi & legitimi subditi degentes in vrbe Regi suo iniuste rebelles, possint illi vel eius militibus urbem rebellem inuadentibus resistere?

Resistere legitimo Principi urbem inuadenti.

Respondeo, Id cuiusmodi ciues non posse: sicut nec priuatus potest resistere legitime potestati. Ratio est, quia Rex iure urbem illam inuadit tanquam Iudex legitimus subditos rebelles; alioquin daretur bellum vtriusque iustum, seposità ignorantia, quod omnes DD. negant. Nec refert quòd isti ciues non sint rebelles; nec meriti sint spoliati: quia hoc ipso quo sunt pars istius Ciuitatis, Rex habet ius inuadendi generatim omnes, & spoliandi ob delicta Ciuitatis, cuius ipsi sunt pars: si ergo resistant, faciunt ei iniuriam.

Possent tamen resistere & sese opponere, si milites abigeret prædas, & præsumeretur id facere contra voluntatem sui Gubernatoris.

Possunt res- sistere præ- dationi.

Si obijcias Regem non præstitisse suas partes defendendo suos ciues; ac proinde ciues non teneri agere partes Regis cum tanto suo incommodo. Respondeo, Regem maximè præstitisse partes suas in hac re: Primò, Quando conatus fuit inire pacem, & sine omni incommodo suorum ciuium, rebelles illos sibi reconciliare, qui tamen pacem renuerunt. Secundò, Quando vix vllas prædationes admisit, vt lenitate reduci possent. Tertio, Quando magna vi armorum, quod tamen posset, rebelles non obruit; ex quo maximè passi fuissent fideles isti ciues.

Esto tamen: Concedamus fidos illos ciues non teneri pro Rege suo pugnare cum magno suo danno; tamen non possunt pugnare contra Regem: tum quia manent subditi; tum quia non possunt iuuare rebelles, etiamsi non essent subditi. Vnde etiam externæ nationes isthuc versantes, non possunt Regi resistere; quia hoc est iniquitati cooperari. Qui autem vult esse extra periculum spoliati- onis, debet se à rebelli Ciuitate separare.

Quid so- cium ex- ternæ na- tionis ist- hic versan- tes.

Y

CASVS

CASVS II.

Secretarius cuiusdam Oppidi ab hoste oppressi cum petuntur exactiones pro bello manifestè iniusto, resistit quantum potest; & quia aliorum vota vincunt, scribit decretum, & subscribit ex officio, non ut approbens, sed ut testificans.

QVÆRITVR, An id saluâ possit conscientia?

Videri possit hoc omnino illicitum: Primò, quia videtur esse aperta cooperatio ad malum. Quis enim non dicat talem iuare ad bellum, & ad exactiones illas iniustas? Deinde, ex vi illius scripti exiguntur iniquæ exactiones: atqui omnium Doctorum sententiâ Notarius tenetur quando conficit instrumentum ex cuius vi petuntur vsuræ. Tertio, Notarius scribens sententiam capitis apertè iniquam, est irregularis, & tenetur ad restitutionem, quia cooperatur ad mortem iniustam. Ob has & alias rationes cenfeo hoc officium esse periculosum, & omnino dissuadendum.

Si tamen non esset alicui integrum, vel nollet omnino deserere hoc officium, videtur posse tolerari, modò scandalum absit, & ille id faciat cum animo impediendi mala, & promouendi causam iustam vbiicumque poterit. Ratio est, quia posito illo statu rerum, scribere tale decretum non est perse malum, & Respublica consentit vt faciat, & mauult talem esse in officio, quàm eum qui iniusto bello faueat. Itaque cessat hîc iniuria in Rempublicam; etsi ex vi illius decreti fiat executio: non enim ipse cogit soluere, sed auctoritas Magistratûs, quam ipse suo scripto proponit. Nec etiam facit iniuriam Principi suo naturali seu legitimo: tàm, quia illa actio est solùm remota cooperatio ad bellum, & si ipse non scriberet, alius scriberet; tùm, quia Princeps mauult talem esse quàm alium sibi planè aduersum. Denique oppressâ Republicâ per Tyrannum, non tenentur omnes quætores, graphiarij, & alij officiales sua officia deponere, etiâsi ipse noua tributa instituat, modò ipsi nihil faciant, quod per se malum sit: nam Respublica mauult vt sint Christiani, quàm Turcæ vel hæretici, modò tamen illi animum habeant, qualem diximus.

CASVS III.

Vtrum Aduocatus à populo consultus possit respondere ipsum teneri ex vi decreti supra dicti ad solutionem exactionum pro bello iniusto?

Respondeo, Si Aduocato absit animus patrociniandi iniquitati, & eâ mente officio isto fungatur vt mala impediât, & iustitiam, quantum in se est, pro re natâ promoueat, non est in malo statu, poteritque respondere quidnam ex vi talis ordinationis à Magistratibus factæ sequatur, vel debeatur: non quasi hoc absolutè debitum sit, sed ex suppositione; v.g. Sequendo ordinationem talem, ille debet tantum &c: hoc enim declarare, non est pronuntiare, Hoc esse iustum, vel debitum in foro conscientia, sed esse debitum in foro illius Republicæ sic constituta. Accedit, quòd partes in hoc cõsentiant;

Secretarius in Oppido rebelli subscribens decretis.

3 Ratio adhibenda,

4 Potest id saluâ conscientia fieri certis conditionibus.

Aduocatus in Oppido rebelli consultus de exactionibus.

5 Adhibenda est limitatio,

nam quæstio ea de re inter ipsos vertitur: & quâuis fortè interrogans seu consulens non cupiat id declarari, non refert; quia Aduocatus solùm ex suppositione definit.

CASVS IV.

Vtrum sit illicita proclamatio diei precum, pro felici successu belli iniusti?

Respondeo, Seposito scandalo non putarem illicitam esse illam proclamationem; cum illam Secretarius vel Præco sine amissione officij non possit detrectare: modò felicem illum successum sanè intelligat & intendat; nimirum partem iustam causam fouenti, vt Deus illi felicem successum præbeat: parti iniquæ, vt superetur: id enim illi felicius esset, quàm vincere. Difficile tamen est videre quomodo possit vitari scandalum: videtur enim cooperari parti bellum iniquum gerenti, & illi victoriam precari.

Aduerte, Vt clariùs securiusque in hoc & similibus casibus procedatur, expedit ipsam verborum formam examinare, qua Secretarius diem precum pro felici successu belli iniusti proclamat.

CASVS V.

Ciuitas gerens bellum iniustum, vt gerendo bello pecunias habeat, cogit ciues à se emere census; quos vt soluat, indicit vectigal.

QVÆRITVR, An quis ex fidei subditis, possit vt redemptor, hoc vectigal colligere?

Respondeo, Possè: Si tamen non cogat soluere eos qui statum illum improbant, & scandalum absit. Ratio est, quia talis redemptor non est causa damni, posito illo statu rerum: & fideles subditi malunt talem aliquem esse istorum vectigalium redemptorem, quàm maleuolum vnum, qui iniustum bellum omnino promouere desiderat.

CASVS VI.

Vtrum liceat Ciuitatem rebellem iuare in constructione nauium, quibus bellum iniustum geret?

Respondeo, Cooperari ad ædificationem nauium Ciuitatis rebellis, non est perse malum; cum habeat vsum indifferentem. Itaque si absit mala intentio, & te cessante æquè benè opus fiet, puto te posse cum alijs manus admouere; præsertim si aliâ ratione non possis commodè victum conquirere. Consultum tamen est abstinere quantum commodè licet.

CASVS VII.

Vtrum liceat transfuere annonam ad naues Ciuitatis rebellis, & ad prædarios in oppido iniquè ab ea captis, collocatos?

Respondeo, Cùm transfusio illa annonæ ad naues, & ad prædarios in oppidis abbelli Ciuitate captis collocatos, perse sit indifferens, & te cessante alij plurimi non sint defuturi, qui eam suscipiant, cessante scandalo non videtur

Proclamatio precum pro bello iniusto.

6 Adhibenda est limitatio.

7 Collectio vectigalium.

8 Constructio nauium bellicarum.

9 Transfusio annonæ.

detur omnino prohibenda, modò praua intentio absit: maxime si sine graui iactura vel incommodo non possit eam relinquere.

CASVS VIII.

Ciuitas rebellis gerens bellum iniustum, sub ha-
sta vendit ea spolia, quæ à subditis legitimi
Principis accepit.

QVÆRITVR, An boni fideique subditi inter
rebelles istos degentes, possint ea bona e-
mere?

R Espondeo, Spolia illa, quæ Ciuitas rebellis
iniustum bellum gerens accepit è terris vel
nauibz subditorum legitimi sui Principis, vi-
dentur à bonis fideisq; subditis inter rebelles illos
degentibus emi posse eodem modo, quo ab alijs
emuntur; cum animo tamen reliquendi ea domi-
nis eodem pretio si compareant: ad quos, si co-
gnoscantur, scribendum erit, an tali pretio velint
illa redimi, quando magnâ quantitate emuntur.
Ratio est, quia non est voluntas dominorum, vt
soli rebelles & maligni illis frui possint, sed etiam
boni fideique subditi; tamen cum prædicta limi-
tatione. Valdè enim irrationabile esset bonos il-
los subditos, vique ibidem oppressos, ab illa em-
ptione excludere: sic enim totum commodum
perueniret ad rebelles, absque vllò dominorum
fructu.

Confirmari ista possunt ex his quæ habet Na-
uarrus cap. 17. numero 98. de proiectis in mare
per naufragium, si domino ita pereant vt non
habeat spem recuperandi. Hæc enim si quis recu-
peret suo periculo, potest ea retinere; nisi domi-
nus malit ei pretium restituere. Idem videtur si
suo sumptu recuperet.

Dices, Est dispar ratio: Quia in mari ita peri-
rent, vt dominus nullum ius in illa, vel in alia
acquireret. At per emptionem non pereunt, sed
manent in eius dominio; & illis consumptis, ha-
bet actionem personalem in emptores.

R espondeo, Hoc ius valdè parui æstimari à
dominis, & quasi pro nihilo reputari; nec esse ra-
tionabile vt propter illud velint excludi bonos
fidosque subditos, aut eorum conscientias grauari,
si cum prædicto animo emerint. Adde quando
tali animo emunt, non teneri ad restitutionem cum
suo damno; quia causâ gestionis negotij possunt
repetere pretium & sumptus factos.

RELIGIOSVS.

CASVS I.

Titius donauit Caio fratri pensionem annuam
ex bonis suis. Caius ingreditur Religionem.
Offensus ob hoc Titium donationem reuocat.

QVÆRITVR, An Caius possit priuari illa do-
natione ob ingressum Religionis?

V T ad Casum propositum clariùs respon-
deatur:

Notandum Primò, Hic esse donationem cen-
sus, quem Doctores vocant *consignatium*. Datur
enim ius percipiendi quotannis certam pensio-
nem ex bonis donatoris, & in dese-

rum solutionis obligantur quædam in specie.
Quale ius quisque super se & bona sua in genere,
vel in specie constituere potest, modò ipse sui iu-
ris sit: & hoc ius *Relictus* seu *census consignatiuum*
dici solet.

Notandum Secundò, Tale ius etiam si sit quid
spirituale, non minùs posse transferri in alterum,
& donari, quàm res corporales, vt agros vel do-
mos: & donatariu non minùs acquirere domi-
nium vel quasi-dominium talis iuris, quàm rei
corporalis donatæ, vel venditæ. His politis vt cer-
tissimis & notissimis in vtroque Iure.

R espondeo, Titium non posse reuocare illam
donationem semel factam Caio fratri, ex causa
ingressus Religionis. Ratio est, quia hæc dona-
tio fuit valida, & legitime acceptata, & per eam
translatum fuit dominium illius iuris in Caium.
Fuit etiam hæc donatio absoluta, non restricta
ad vllum statum, vel vitæ conditionem; nullo
etiam onere grauata. Postquam autem semel fa-
cta est donatio aliqua absolute, non potest ei pos-
tea vllum onus, vel conditio, vel limitatio apponi
absque consensu donatarij, vt communiter do-
cent Doctores. Quòd autem per hanc donatio-
nem fuerit translatum dominium in Caium abso-
lute, ex eo manifestum est, quòd integrum ei fue-
rit hunc censum alteri vendere vel donare: quod
est clarissimum perfecti dominij signum.

Quòd verò ob ingressum Religionis reuocari
non potuerit, perspicuum est: Primò, Quia tres
solum casus assignantur à Doctoribus, in quibus
donatio valida acceptata reuocari potest. Primò,
Ob ingratitudinem donatarij. Secundò, Ob pro-
blem susceptam. Tertiò, Si sit inofficiosa. Nullus
horum casuum hic locum habet, vt suppono.

Secundò, Quia nemo potest spoliari re sibi de-
bita, aut iure quod possidet, propter opus bo-
num & laudabile, quale est ingressus Religionis.
Hoc enim impium & sacrilegum esse docet san-
ctus Basiliius in Regulis filiis disputatis quæst. 9.
& Saluianus lib. 3. de Auaritia, etiam si præten-
datur quòd Religio non egeat. Quòd si id im-
pium & sacrilegum ceseat in parentibus denegan-
tibus legitimam portionem filijs Religionem in-
gredientibus, quam tamen portionem filij non-
dum possident, sed solum habent ius ad rem, vt
loquuntur Iurisperiti: multò magis impium & sa-
crilegum erit, si quis spoliatur re quam nunc pos-
sidebat pleno iure dominij, eò quòd Religionem
ingreditur? præsertim cum illa Religio in magna
sit egestate, & aliæ circumstantiæ concurrant quæ
hic allegantur.

Ex quibus bene expensis, apertè concluditur
Titium non posse priuare Caium fratrem suum
bonâ conscientia donatione olim factâ census il-
lius: sed peccare contra Iustitiam, & teneri resti-
tuere in integrum, non solum soluendo in poste-
rum pensiones annuas, sed etiam soluendo easdem
pensiones pro annis præteritis quibus non soluit,
& faciendò damnum omne quod Caius ob dene-
gatam solutionem per Titium incurrit.

De hac materia vide infra V. Testamentum Casum
1. 2. 3. 4. & 5. Item vide quæ dicta sunt supra V.
Bona Ecclesia. Casu 1. 2. 3. 4. & 5.

Emptio
spoliòrù
iniquè
accepto-
rum.

IO
Affirma-
tur.

II
A simili, de
bonis nau-
fragantiâ.

Reuoca-
tio factæ
donatio-
nis ob in-
gressu
Religio-
nis.

I
Census
consigna-
tiuus, quid.

Habet hæc
iur am vel
corporalis.

2
Hæc dona-
tio non pos-
tèst reuoca-
ri.

3
Non potest
reuocari
ob ingressu
Religionis.

4
Teneretur
Titius ad
restitutio-
nem.